

St. med. nr. 17.

(1922)

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

Utenriksdepartementets innstilling av 31te mars 1922, som er bifalt ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av utenriksminister Ræstad.)

På de allierte makters konferanse i Cannes i januar måned d. å. blev det, som bekjent, besluttet at der til de første dage av mars måned skulde sammenkalles en konferanse i Genua og at samtlige lande i Europa, deriblandt også Tyskland, Østerrike, Ungarn, Bulgarien og Russland, skulde innbydes til å sende representanter. Innbudt til deltagelse i konferansen er dessuten U. S. A. og Japan. Samtidig fastsatte man de grunnleggende prinsipper for gjennomførelsen av det mål, man hadde satt sig (se bilag 1: Cannes-resolusjonen av 6te januar 1922).

Med skrivelse av 17de januar d. å. fra den herværende italienske legasjon mottok derefter den norske Regjering innbydelse til å delta i Genuakonferansen, som oprindelig var fastsatt til 8de mars, men som senere er blitt utsatt til 10de april førstkommende. Samtidig oversendte legasjonen programmet for konferansen således som det var vedtatt av Conseil Suprême under dets møte den 11te

januar i Cannes. (Se bilag 2: Konferansens program).

Ved kgl. resolusjon av 3dje februar d. å. blev det bestemt at Norge skal representeres på konferansen. Som medlemmer av den norske delegasjon blev derefter ved kgl. resolusjon av 24de mars opnevnt:

Delegerte:

1. Statsråd Joh. Ludw. Mowinckel, delegasjonens formann,
2. Minister Johannes Irgens.

Sakkyndige.

1. Bankchef P. Volckmar,
2. Dr. jur. Helge Klæstad, byråchef i Utenriksdepartementet,
3. Formannen i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, herr Ole O. Lian,
4. Kaptein Fredrik Prytz.

Efterat de forskjellige regjeringer hadde mottatt innbydelsene til å sende sine repre-

Bilag: 1. Beslutning vedtatt i Cannes 6te januar 1922. — 2. Programmet vedtatt av Conseil Suprême 11te januar 1922. — 3. Det franske memorandum av 1ste februar 1922. — 4. Internasjonal konferanse til beskyttelse av private interesser i Russland.

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

sentanter til konferansen, har programmet vært gjenstand for en livlig drøftelse. Ved et memorandum av 1ste februar d. å. har således den da nettop tiltrådte franske regjering nærmere gjort rede for sitt standpunkt. (Se bilag 3 : Det franske memorandum av 1ste februar d. å.). På møtet i Boulogne mellom den engelske og franske førsteminister blev, som det vil erindres, saken derefter nærmere drøftet. Den «lille Entente» med tilslutning av Polen har senere ført forhandlinger om hvilken stilling de skal innta på konferansen og til programmet for den. Lignende forhandlinger har i den siste tid vært ført i London mellom sakkyndige, representerende de allierte makter.

Som følge av disse forskjellige forhåndskonferanser har det tidligere fastsatte program undergått visse endringer. Det er således antagelig at spørsmålet om mulige endringer i fredstraktatene med Tyskland, Østerrike, Ungarn og Bulgarien ikke vil bli optatt til drøftelse, og at man derfor heller ikke vil omhandle spørsmålet om krigsskadeserstatningene. Man går likeledes ut fra at der ikke vil bli truffet bestemmelser som måtte gjøre inngrep i Folkeforbundets maktområde. Det forlyder dessuten med bestemthet, at spørsmålet om innskrenkninger i de europeiske staters landvæbning ikke vil bli reist.

Også de europeiske stater, som var nøytrale under krigen, har drøftet forskjellige spørsmål som står i forbindelse med konferansen. Etter den svenske statsministers tiltak blev der den 18de mars holdt et møte i Stockholm mellom den norske og svenske statsminister, den danske utenriksminister og cheferne for den hollandske, schweiziske og spanske legasjon i Stockholm. De meningsutvekslinger, som fant sted, berørte særlig følgende spørsmål:

1. om en mulig vedtagelse av de prinsipper, som inneholdes i resolusjonen fra Cannes av 6te januar 1922;
2. om de nøytrale staters stilling til fredstraktatene;
3. om pengecirkulasjon og dermed sammenhengende finansielle spørsmål;

4. om kreditt til den økonomiske gjenreising av Mellem- og Øst-Europa, og om opprettelsen i dette øiemed av en internasjonal kredittsammenslutning («The Central International Corporation»).

Under disse forhandlinger var der enighet om

- a) at en ubetinget tilslutning til Cannes-resolusjonens prinsipper kan, både hvad fortolkning og gjennomførelse angår, medføre en viss fare for de seks tidligere nøytrale stater, og at det vilde være anbefalelsesverdig å la sakkyndige på forhånd undersøke hvilke følger en sådan tilslutning vilde få på det rettslige, kommersielle og økonomiske område;
- b) at det vilde være ønskelig å komme til enighet om hvilken stilling man skal innta for det tilfelle at vedtagelsen av Cannes-prinsippene allerede ved åpningen av Genuakonferansen blir gjort til en betingelse for en videre deltagelse i denne konferanse;
- c) at der vilde være grunn til å instruere de forskjellige delegasjoner om å passe på med særlig oppmerksomhet at man ikke blir ledet til, direkte eller indirekte, å tiltræ fredstraktatene i større utstrekning enn allerede skjedd;
- d) at det vilde være ønskelig at sakkyndige studerer grunnene til den nuværende økonomiske og finansielle situasjon i Europa samt alle de dermed sammenhengende meget innviklede spørsmål, idet man anmoder dem om å forelegge for sine regjeringer forslag siktende til en forbedring av situasjonen.

For å fortsette drøftelsen av de spørsmål som således blev reist under møtet i Stockholm aktes der den 5te april førstkomende avholdt en forhåndskonferanse i Bern mellom sakkyndige fra de nevnte 6 stater. Til å møte for Norge er bankchef P. Volckmar og byråchef, dr. jur. Helge Klæstad bemyndiget. Delegasjonens formann kommer eventuelt til å delta i et møte mellom delegasjonene som er påtenkt avholdt den 7de eller 8de april i Bern.

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

Utenriksdepartementet finner at Regjeringen allerede nu bør ta standpunkt til enkelte spørsmål, som i særlig grad vil berøre Norges interesser, og at der, såvidt mulig, gis delegasjonen forhåndsinstruksjoner om hvorledes den bør forholde sig til disse spørsmål. Medmindre noget annet skulde følge av de efternevnte særlige instruksjoner, må delegasjonen ta konferansens beslutninger ad referendum, således at Regjeringens særlige bemyndigelse blir innhentet før beslutningene blir vedtatt med bindende virkning for Norge.

I. *Norges stilling til det økonomiske gjenreisningsarbeide i Mellem- og Østeuropa.*

Delegasjonen bør — med de begrensninger som vil bli angitt i det følgende — arbeide for og støtte ethvert forslag som efter dens mening vil bidra til å forbedre den nuværende situasjon i Europa. Dette gjelder således forslag siktede til: å styrke og utvide handelsforbindelsene mellom landene (f. eks. ved å avskaffe eller redusere til et minimum eksisterende hindringer mot fri innførsel og utførsel); å forbedre transport- og kommunikasjonsordningen; å støtte ethvert forsøk på stabilisering av bestemmelser vedrørende toll, regulering av innførsel og utførsel og lignende; å innføre lettelse i gjeldende passbestemmelser; å tilveiebringe en forbedret ordning av valutaforholdene.

Delegasjonen må ikke gi sin tilslutning til noget forslag som forutsetter ydelser av offentlige lån i gjenreisningsøiemed. Det samme gjelder andre forslag som kan medføre økonomiske forpliktelser for den norske stat eller forringelse av Norges økonomiske krav eller rettigheter.

Der vil på konferansen sandsynligvis opstå spørsmål om de representerte regjeringers stilling til «The Central International Corporation». Denne internasjonale kredittsammenslutning, hvis kapital foreløbig er satt til 20 millioner engelske pund, skal ha til opgave å finansiere foretagender i land, som på grunn av sin slette økonomiske stilling ikke selv kan gjøre det. Det er meningen at

England, Frankrike, Belgien, Italien og Tyskland skal garantere hver 4 millioner pund, idet dog dessuten U. S. A., Danmark, Holland, Schweiz og Tsjekkoslovakiet skal innbydes til å delta, således at det nevnte beløp blir forholdsvis å redusere. Hvis andre land senere skulde slutte sig til, skal kapitalen kunne forhøies utover de 20 millioner pund. Planen går forøvrig ut på at der skal dannes et garantikonsortium av lokale banker i de forskjellige land, og at der senere skal finne sted en emisjon av aktier. Da man imidlertid har antatt at det ikke under de nuværende forhold vil være mulig å interessere publikum i et sådant foretagende uten at der skaffes sikkerhet for kapitalen, vil tilslutningen til foretaket være betinget av statsgaranti fra de deltagende lands side.

Delegasjonen vil ikke kunne stille i utsikt noen tilslutning til foretaket fra norsk side.

II. *Norges stilling til fredstraktatene av 1919.*

Det er mulig at de tidligere nøytrale stater på konferansen vil bli opfordret til å slutte sig til de allierte og assosierte makters fredstraktater med Tyskland, Østerrike, Ungarn og Bulgarien. Hvilken stilling Norge hittil har inntatt til dette spørsmål vil fremgå av følgende opplysninger:

Norge har tiltrådt Versaillestraktatens bestemmelse om opprettelse av Folkenes Forbund (Art. 1 til 26); se St. prp. nr. 33 for 1920.

Norge har videre undertegnet overenkomst om tilslutning til den i paktens art. 4 forutsatte faste domstol for internasjonal rett.

Norge har deltatt i Folkeforbundets arbeide for å sikre og vedlikeholde frihet med hensyn til samferdsel og transitt, således som forutsatt i forbundspaktens art. 23 e.

Norge er blitt medlem av det internasjonale arbeidsbyrå, sorterende under Folkenes Forbund, som er omhandlet i Versailles-traktatens artikkel 387 flg.

Om Norges deltagelse i Genvekonferansen.

Norge har ennvidere etterkommet de forskrifter som er fastsatt av Reparasjonskommisjonen i henhold til fredstraktaten i St. Germain (for Østerrikes vedkommende) og fredstraktaten i Trianon (for Ungarns vedkommende) angående avstempling og ombytning av pengesedler og verdipapirer, utstedt før krigen av det tidligere østerriksk-ungarske monarki.

Fra Englands, Frankrikes og Italias side blev der gjennom de herværende ministre i 1920 rettet likelydende henvendelser til Norge (samtidig med at tilsvarende henvendelser blev gjort til Danmark, Sverige og Holland) om å ta forholdsregler mot salg av krigsmateriell (flyvemateriell etc.) fra Tyskland til nøytrale land, idet dette hevdedes å være i strid med Versaillesstraktatens art. 169, 170, 171, 189, 192, 201 og 202. Der fant meningsutvekslinger sted med Danmark og Sverige angående formen for et svar på disse henvendelser. Da det kom til stykket, blev der imidlertid ikke avgitt noe svar hverken fra norsk eller svensk side. Fra dansk side hadde man ved notens mottagelse allerede gitt et foreløbig svar, ved hvilket man blev stående.

Forsåvidt der måtte fremkomme noen opfordring til i sin helhet å tiltre noen av de nevnte fredstraktater, må den avslåes av delegasjonen — i tilfelle i forbindelse med delegasjonene fra de andre tidligere nøytrale stater.

Delegasjonen må dessuten nøie overvåke at den ikke deltar i beslutninger, som senere måtte kunne bli fortolket som en tilslutning til fredstraktatene eller til enkelte av traktatenes bestemmelser i større utstrekning enn allerede skjedd.

Den samme stilling må delegasjonen inn- ta til de fredstraktater, som av Russland er inngått med Tyskland, Polen, Finland og de baltiske randstater.

III. Betingelsene for en de jure anerkjennelse av Russland.

Cannes-resolusjonen av 6te januar 1922 (bilag 1) har opstillet følgende betingelser for en offisiell anerkjennelse av den russiske re-

gjerung: anerkjennelse av alle offentlige gjeldsforpliktelser som er inngått eller garantert av staten, kommunene eller andre offentlige organer; anerkjennelse av plikten til å restituere, gjenoprette eller yde erstatning for det tap, utlendinger er blitt påført ved konfiskasjon; opprettelsen av en rettsordning som godkjenner og sikrer en upartisk gjennomførelse av kommersielle eller andre avtaler; overtagelse av forpliktelse til å avholde sig fra enhver propaganda til omstyrtelse av ordenen og det politiske system i andre land, samt til å avholde sig fra ethvert angrep mot naboene.

Spørsmålet har senere vært drøftet på en internasjonal konferanse i Paris i dagene 11te —13de februar, hvor også den norske kommisjon til prøvelse av norske borgeres krav på Russland var representert. Herom henvises til vedlagte bilag nr. 4.

Ved bedømmelsen av hvilke minimumsbetingelser bør stilles fra norsk side for en anerkjennelse de jure av den russiske regjering, må følgende 4 hovedspørsmål holdes for øie:

1. Erstatning og restitusjon.

Til kommisjonen til behandling av norske borgeres fordringer på Russland er der hittil anmeldt omkring 300 norske krav på tilsammen ca. 250 millioner kroner som erstatning for skade påført norske borgere ved beslagleggelsen («nasjonaliseringen») av eiendom og rettigheter i Russland.

Efter en rent foreløbig oversikt over disse krav kan man gjøre regning på at verdier til et omtrentlig beløp av 100 millioner kroner fremdeles er i behold, så at de i tilfelle kan restitueres til de rettmessige eiere.

Den russiske regjering er ansvarlig, hvadenten beslagleggelsen har funnet sted av regjeringen selv eller av kommunene eller andre offentlige institusjoner ifølge delegasjon fra regjeringen av beslagleggelsesretten.

Delegasjonen må ikke stille en anerkjennelse de jure av Russland i utsikt uten

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

at den russiske regjering på sin side anerkjenner den nevnte erstatningsplikt samt yder restitusjon i den utstrekning som er mulig. Det er dog ennå for tidlig å ta endelig standpunkt til de særlige spørsmål, f. eks. om garantier for oppfyllelse av erstatningsplikten som måtte opstå i denne forbindelse.

2. Gjeldsforpliktelse.

Den russiske stat, samt kommuner og andre offentlige institusjoner i Russland har før og under krigen optat meget store lån i enkelte fremmede land, særlig i Frankrike og England. Som betingelse for en anerkjennelse av Russland vil disse land sannsynligvis kreve at gjeldsforpliktelsene blir anerkjent. En sakkyndig engelsk komite har nylig forelagt for en kommisjon av allierte sakkyndige i London et forslag gående ut på at statsgjelden anerkjennes av Russland med 5 års moratorium for renter. Der skal utstedes nye obligasjoner for rentene i 10 år fra januar 1918, mens de gamle statsobligasjoner forøvrig skal være gyldige. Hvor gjeldens størrelse er angitt i rubel, er der foreslått en omregning av 35 rubel for 1 £. Samme ordning er foreslått for kommunelån, som regjeringen må garantere.

Dette spørsmål er av underordnet betydning for Norges vedkommende, idet der hittil bare er anmeldt gjeldsforpliktelse på tilsammen ca. 5 millioner kroner, omfattende statslån (derunder også obligasjoner utstedt under krigen), kommunelån og jernbanelån.

3. Rettslige garantier.

I Cannes-resolusjonen kreves opprettelsen av en rettsordning som godkjenner og sikrer en upartisk oppfyldelse av alle kommersielle og andre avtaler.

Den foran omtalte internasjonale konferanse i Paris i februar d. å. fant det nødvendig at der opprettes blandede voldgiftsdomstoler, som treffer avgjørelse i saker angående utlendingers personlige frihet eller angående deres eiendom, og som dømmer i tvistigheter i anledning av arbeidskontrakter

eller entrepriser, sålenge der ikke i Russland finnes betryggende rettslige organer.

Den under foregående nummer nevnte engelske sakkyndige komite har foreslått opprettet en gjeldskommisjon med 5 fremmede og 5 russiske medlemmer, og med en president som velges av domstolen i Haag. Dessuten har komiteen foreslått blandede voldgiftskommisjoner for hvert land. Der kreves sikkerhet for at utlendinger ikke skal særbeskattes i Russland, og for at private kan hevde sine rettigheter for russiske domstoler.

Det vil ikke være mulig å ta endelig standpunkt til disse spørsmål før man har fått anledning til å se hvorledes de andre stater, og spesielt Russland, stiller sig på konferansen. Man forutsetter at delegasjonen i sin tid innberetter angående denne side av saken og avventer Regjeringens nærmere instruksjer, før den avgir noen bindende uttalelse for Norges vedkommende.

IV. Særlig om vor midlertidige handelsavtale med Russland av 2den september 1921.

Ifølge art. XII skal overenskomsten ikke prejudicere noen bestående fordring på betaling av erstatning eller på effektivering av restitusjon, som noen av partene eller deres undersåtter har på den annen part. De foran nevnte krav fra norske borgeres side på restitusjon og erstatning på grunn av beslagleggelsen av eiendom og rettigheter i Russland, er således forbeholdt ved selve overenskomsten og kommer ikke i strid med dens øvrige bestemmelser.

Delegasjonen må nøie overvåke at den ikke yder sin tilslutning til forslag som ikke er forenlige med handelsavtalens bestemmelser.

Selv om der på konferansen ikke opnåes enighet med Russland angående en tilfredsstillende internasjonal ordning av de foran nevnte spørsmål må delegasjonen dog ikke yde sin tilslutning til noet forslag eller noen foranstaltning som måtte stille sig hindrende iveien for en videre utvikling av vårt fredelige forhold til Russland.

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

V. Om forholdet mellem Genuakonferansen og Folkeforbundet.

I henhold til den diskusjon som har vært ført angående programmet for konferansen er det antagelig at der ikke vil bli fattet noen beslutning som griper inn i Folkeforbundets maktområde. Å fremkomme med en uttrykkelig reservasjon fra norsk side til fordel for Folkeforbundet, således som man har gjort i Sverige, skulde derfor ikke være nødvendig.

Delegasjonen bør imidlertid ha sin oppmerksomhet henvendt på saken og ikke delta i beslutninger som kunde komme til å beskjære Folkeforbundets myndighet.

VI. Godtagelse av Cannes-resolusjonen.

Ved åpningen av Genuakonferansen må man være forberedt på å stilles overfor spørsmålet om en formel godkjennelse av prinsippene i Cannes-resolusjonen av 6te januar. Det er endog mulig at en slik godkjennelse vil bli satt som betingelse for den videre deltagelse i konferansen. Det er derfor nødvendig at statsmaktene allerede nu tar stannpunkt til dette spørsmål.

Idet departementet henviser til bilag 1, bemerkes at resolusjonens første artikkel gir uttrykk for et prinsipp som alle må være enige i, nemlig angående nasjonenes rett til selv å bestemme prinsippene for sitt økonomiske system og sin regjeringsform.

Artikkel 2 og 3 omhandler betingelsene for å yde kreditt til fremmede land, idet der særlig siktes til Russland. Der kreves sikkerhet for eiendom og for oppfyllelsen av avtaler, anerkjennelse av offentlig gjeld og av restitusjons- og erstatningsplikt som følge av beslagleggelse. Disse betingelser vil det være vanskelig å godta fra norsk side, medmindre der tas tilstrekkelige reserverasjoner. Spørsmålet bør tas op til nærmere drøftelse på den forestående forhåndskonferanse i Bern mellem de tidligere nøytrale stater. En ensartet

optræden fra disse staters side med hensyn til dette spørsmål vil være ønskelig.

Art. 4 inneholder uttalelser angående ønskeligheten av at nasjonene er i besiddelse av passende byttemidler, og at deres finansforhold og pengevesen yder handelen tilstrekkelige garantier — ønskemål som man uten betenkelighet kan slutte sig til.

Efter art. 5 skal nasjonene forplikte sig til å avstå fra propaganda til omstyrtelse av ordenen og av det politiske system i et annet land. Denne regel stemmer overens med art. 8 i vår handelsavtale med Russland og kan fra norsk side tiltredes uten forbehold.

Art. 6 uttaler at alle land skal forplikte sig til ikke å angripe sine naboer. Passende forholdsregler skal treffes for å sikre deres eiendeler; deres rettigheter skal respekteres og utbyttet av deres foretagender sikres. Heller ikke vedtagelsen av disse prinsipper kan volde betenkeligheter fra norsk side.

Resolusjonens slutningsbestemmelse, hvorefter de allierte makter ikke kan yde den russiske regjering sin offisielle anerkjennelse hvis den ikke aksepterer de foran nevnte bestemmelser, kan ikke uten videre tiltredes fra norsk side, da den synes å foregripe behandlingen av spørsmålet om hvilke betingelser bør stilles. Også angående dette spørsmål bør der søkes opnådd enighet mellem de tidligere nøytrale makter i Europa.

Utenriksdepartementet vil anbefale at vår delegasjon blir instruert overensstemmende med det ovenfor anførte.

Departementet antar at saken er av den viktighet at den bør forelegges for Stortinget.

I henhold til det anførte skal departementet

innstille:

At en gjenpart av Utenriksdepartementets foredrag av 31te mars 1922 med bilag om Norges deltagelse i Genuakonferansen blir tilstillet Stortinget.

Bilag 1.Øversettelse.**Beslutning vedtatt i Cannes 6te januar 1922.**

De allierte makter, samlet i konferanse, er enstemmig av den mening, at der i de første dager av mars bør sammenkalles en økonomisk og finansiell konferanse, hvortil alle europeiske makter — også Tyskland, Østerrike, Ungarn, Bulgaria og Russland — bør innbys å sende representanter. De er av den opfatning at en slik konferanse er påtrengende nødvendig og av vesentlig betydning for den økonomiske gjenreisning av Mellem- og Østeuropa. De har den bestemte mening at de enkelte folks statsministre om mulig selv burde være tilstede ved denne konferanse for at de av denne vedtatte «anbefalinger» skulde kunne bli etterfulgt av handlinger så hurtig som mulig.

De allierte makter er av den opfatning at gjenoptagelse av den internasjonale handel over hele Europa og utvikling av alle lands hjelpekilder er nødvendig for å øke produksjonens størrelse og lindre de vedvarende lidelser blandt de europeiske folk. For å gjengi det europeiske system dets livskraft som idag er lammet, trenges en felles anstrengelse av de kraftigere stater.

Denne anstrengelse bør gå ut på å fjerne hindringene for handelen; den bør videre gå ut på betydelige kreditttydelser til de svakeste land samt samarbeide mellom alle folk for å gjenoprette normal produksjon.

De allierte makter er av den opfatning at de viktige betingelser, som er uomgjengelig nødvendig for at anstrengelsen virkelig skal bli effektiv, kan bestemmes således i sine hovedtrekk:

I. Nasjonene har ikke noen rett til gjensidig å diktere hverandre de prinsipper etter hvilke de skal organisere sin indre økonomi og regjeringsform. Hvert land har rett til å velge det system som det foretrekker i denne henseende.

II. Det er imidlertid ikke mulig å anvende fremmed kapital for å komme et land til hjelp, hvis ikke de utlendinger som yder lånet er sikre på at deres eiendom skal være fritatt for beslagleggelse. Der må skapes en rettslig ordning som godkjenner og sikrer en upartisk gjennomførelse av alle kommersielle og andre kontrakter.

III. Denne følelse av sikkerhet kan ikke bli gjenoprettet hvis ikke de nasjoner (eller deres regjeringer) som ønsker utenlandske lån frivillig forplikter sig til: å anerkjenne all den offentlige gjeld og alle de offentlige forpliktelser som har vært eller som vil bli inngått eller garantert av statene, kommunene og andre offentlige organer, og likeledes å anerkjenne forpliktelsen til å restituere, gjenoprette eller i mangel derav yde erstatning til de utenlandske interesser for de tap eller den skade som er blitt påført dem ved konfiskasjon.

IV. Nasjonene bør disponere over tilstrekkelige byttemidler. De bør i det store og hele ha et finansielt system og et penge-system som byr tilstrekkelige garantier for handelen.

V. Alle nasjoner må forplikte sig til å avstå fra enhver propaganda for å omstyrte ordenen og det politiske system som anvendes i andre land.

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

VI. Alle land må i fellesskap forplikte sig til å avholde sig fra et hvert angrep mot sine naboer. Der skal treffes passende forholdsregler til sikring av deres eiendom; deres rettigheter skal respekteres, og de skal sikres inntekten av sine foretagender.

Disse betingelser er nødvendige for ut-

viklingen av handelen i Russland. Russlands regjering har krevet å bli offisielt anerkjent; men de allierte makter vil ikke kunne gi en slik anerkjennelse medmindre den russiske regjering godkjenner de forannevnte bestemmelser.

Bilag 2.Oversettelse.

Programmet vedtatt av Conseil Suprême 11te januar 1922.

- I. Undersøkelse av metodene for gjennomførelsen av de prinsipper som inneholdes i den beslutning som blev fattet av Conseil Suprême i Cannes 6te januar 1922.
- II. Tilveiebringelse av fred i Europa på et solid grunnlag.
- III. Betingelser nødvendige for å gjenoprette tilliten uten å medføre forandring i de gjeldende traktater.
- IV. Finansielle spørsmål:
 - a) Cirkulasjon.
 - b) «Banques centrales» og emisjonsbanker.
 - c) Offentlige finanser forsåvidt angår gjenreisningsverket.
 - d) Valutaspørsmål.
 - e) Organisasjon av offentlig og privat kreditt.
- V. Økonomiske og kommersielle spørsmål:
 - a) Lettelser og garantier for innførsels- og utførselshandelen.
 - b) Rettslige garantier for gjenoptagelse av handelen.
 - c) Beskyttelse av den industrielle, litterære og kunstneriske eiendomsrett.
 - d) Konsularstatutt.
 - e) Utlendingers adgang til og stilling med hensyn til utøvelse av handel.
 - f) Teknisk assistanse for det industrielle gjenreisningsverk.
- VI. Transportspørsmål.

Bilag 3.Oversettelse.

Det franske memorandum av 1ste februar 1922.

Innbydelsene til Genuakonferansen er utgått fra de allierte makter. Den italienske statsminister fikk av Canneskonferansens formann, som var den franske statsminister, i oppdrag å utsende innbydelsene. Innbydelsene er sendt på vegne av de makter som var representert på denne konferanse, deriblandt Frankrike. Den franske regjering skal derfor hverken motta eller avslå en innbydelse som den selv har vært

med på å utsende; imidlertid vilde den kunne la være å delta i konferansen, dersom innbydelsen blev mottatt på betingelser som satte den franske regjeringens rettigheter på spill eller truet dens interesser.

På Cannes-konferansen vedtok de allierte regjeringer at Tsjitsjerines telegram av 8de januar inneholdt Sovjets mottagelse av innbydelsen på de betingelser som er nevnt i beslutningen av 6te s. m.; imidlertid

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

er denne mening ikke blitt offentlig fremsett, og Sovjet gjør på sin side i det offisielle svar, det nylig har sendt den italienske regjering, ikke noen hentydning til betingelsene av 6te januar. Hvis altså sovjetregjeringen eller en hvilkensomhelst annen regjering ga til kjenne i sitt svar eller i offentlig erklæring at den ikke på forhånd helt ut går med på betingelsene av 6te januar, vilde den franske regjering ikke kunne sende noen delegasjon til Genuakonferansen.

Det forslag til dagsorden for Genuakonferansen som 11te januar blev vedtatt av Conseil Suprême i Cannes er hverken blitt offisielt publisert eller kommentert; imidlertid har den italienske regjering nå meddelt det til de makter som er innbudt til Genua. For at den franske regjering skal kunne ta del i Genuakonferansens arbeide er det av vesentlig betydning at man blir helt enig med de allierte regjeringer om fortolkningen av postene på dette program, om hvilke spørsmål som kann eller ikke kann komme innenfor programmets ramme og om nøiaktige instruksjoner for de allierte delegasjoner for å undgå ethvert forsøk i motsatt retning.

Den første post i programforslaget er: «Undersøkelse vedrørende gjennomførelsen av de prinsipper som inneholdes i Cannes-beslutningen av 6te januar 1922.» Denne post var først redigert således: «Approbering av Cannes-beslutningen av 6te januar 1922.» Hensikten med denne forandring, som helt ut er godkjent av Conseil Suprême, var å gjøre det helt klart at disse prinsipper skulde ansees som godkjent på forhånd av de makter som deltar i konferansen, at de ikke på noen måte skal kunne bli gjenstand for drøftelser, men at det eneste som skulde undersøkes var deres gjennomførelse, d. v. s. deres anvendelse. Dette er imidlertid, som ovenfor sagt, den fortolkning som hevdes av de allierte som innbyr til konferansen, den er ikke de innbudte staters fortolkning, som ikke har kjennskap til den. Det er absolutt nødvendig at det i Genuakonferansens åpningsmøte

og før enhver diskusjon blir fastslått, at alle de representerte makter nettop ved sin deltagelse i konferansen tilkjennegir at de er helt enig i de fundamentale prinsipper som er anerkjent som det nødvendige grunnlag for deres samarbeide og den vesentlige betingelse for deres møte.

Det er klart at en slik erklæring, hvor nyttig den enn er, ikke vil være tilstrekkelig. De regjeringer som måtte ønske å motsette sig betingelsene av 6te januar og likefrem søke kritisere og diskutere dem, vilde uten tvil ikke gi sin mening til kjenne på forhånd; men de vilde bringe på bane farlige spørsmål og søke smutthullene i programmet, dersom dette ikke fastsettes nøiaktig og etter en plan som ikke kann omtvistes.

De allierte regjeringer må derfor først og fremst bli enig om selve fortolkningen av de prinsipper som inneholdes i Cannes-beslutningen, idet gjennomførelsen av disse prinsipper er den første post på Genuaprogrammet, og det er denne undersøkelse som konferansen skal begynne med.

Førenn de enkelte prinsipper omhandles må man imidlertid fremkomme med en almindelig bemerkning av ytterste viktighet. Det forbehold som inneholdes i programmets post 3 «Betingelser nødvendige for å gjenoprette tilliten uten å gjøre forandring i de gjeldende traktater», får anvendelse på hele programmet og bør beherske enhver diskusjon i Genua.

De gjeldende traktater d. v. s. de som er vedtatt på fredskonferansen utgjør Europas offentlige rett; man kann ikke forandre dem uten alvorlig å forstyrre freden i Europa. Særlig vilde det være utillatelig om Genuakonferansen vilde sette sig i steiden for Folkeforbundet forsåvidt angår det hverv som disse traktater har tillagt Forbundet og som dette alene kann utføre. På den annen side vil Genuakonferansen omfatte adskillige land, som ikke har vært med på å slutte traktatene og undertegne dem, således både såkalte nøytrale land og spesielt Russland. Den franske regjering vil ikke

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

på noen måte gå med på at bestemmelser i disse traktater blir tatt op til drøftelse.

Det første prinsipp som er medtatt i Cannes-beslutningen angår statenes indre suverenitet. De allierte makter vilde således forplikte sig til ikke å blande sig inn i Tysklands indre ordning og regjering, særlig forsåvidt angår gjeninnsettelse av Hohenzollerne eller av et militærmonarki. På samme måte med Ungarn. Det er derfor nødvendig å vite nøiaktig hvad man har ment med å opstille prinsippet om ikke-intervensjon. Bestemmelsen vilde ellers kunne bli farlig for fredens bevarelse i Europa.

Det annet prinsipp angår respekten for utlendingers private eiendom og interesser. Anvendelsen av dette prinsipp kan følge av vedkommende lands interne rett, men hvis sådan rett ikke eksisterer og ikke kann eksistere på grunn av den indre lovgivning som ethvert land efter det første prinsipp om suvereniteten har rett til å oprettholde, kunde det være tale om å anvende internasjonale rettsregler som medfører den nødvendige beskyttelse. Det er virkelig uforståelig at det er mulig å respektere eiendomsretten, dersom eiendomsretten ikke eksisterer. I dette tilfelle må det tillates at utlendingers rettigheter og interesser ikke underkastes den lokale indre rett, men vedkommende utlendingers nasjonale rett og anerkjennes i landet; man kommer således til å bli stillet overfor en virkelig kapitulasjonsordning.

Det trenges ennvidere forklaringer angående det tredje prinsipp: Anerkjennelse av offentlig gjeld, forpliktelse til restitusjon eller erstatning.

Da gjelden antas anerkjent og forpliktelsen inngått, bør gjennomførelsen bestå i å undersøke hvorledes dette skal etterkommes.

Det er på sin plass å bemerke at de allierte regjeringer alltid har erkjent sin forpliktelse til å betale den gjeld som de innbyrdes har pådradd sig. Denne forpliktelse er ikke alene anerkjent i prinsippet, men denne gjeld har alt vært gjenstand for avtaler eller konvensjoner, som ikke vil

kunne bestrides under en halv-offentlig diskusjon. Det er derimot anerkjennelsen av den gjeld som visse stater hittil ikke har villet erkjenne, men som de nu uttrykkelig erkjenner ved å godta Cannes-beslutningen, som behøver den gjennomførelse som omhandles i denne beslutning.

Hvad angår restitusjon og erstatning er det av betydning å vite hvorledes man stiller sig overfor de krav som russerne på sin side vil gjøre gjeldende i denne henseende.

Under samme nummer i Cannes-erklæringen er inntatt prinsippet om en rettsorden som sikrer oppfyllelsen av kontrakter; gjennomførelsen av dette prinsipp foranlediger lignende bemerkninger som angående respektering av privat eiendom og private interesser. Hvis den indre rett har en domstolsordning og rettergang som kan anses for tilstrekkelig å beskytte utlendingers rettigheter, kommer spørsmålet inn under post 5 i programforslaget. Men i motsatt fall vil det være på sin plass å søke å unndra utlendinger fra den lokale jurisdiksjon og la dem bli stående under sin nasjonale jurisdiksjon.

Fjerde post i Cannes-erklæringen angår den frie disposisjon over passende finansielle og monetære byttemidler. Gjennomførelsen av dette prinsipp medfører først og fremst en forpliktelse for visse stater til i sine egne og i sine undersåtters forbindelser med andre land å følge de monetære og finansielle systemer som i almindelighet anvendes i disse land. Hvis alle makter er enig om å anerkjenne og anvende nevnte monetære og finansielle systemer, vil betingelsene for å anerkjenne og tillate de forskjellige lands penger og verdier og papirer som representerer penger komme inn under den undersøkelse som omhandles i Genuaprogrammets post 4.

Efter det femte prinsipp bør alle nasjoner forplikte sig til å avstå fra enhver propaganda for å omstyrte ordenen og det politiske system som anvendes i andre land.

Gjennomførelsen av dette prinsipp kann neppe skje uten at statene først og fremst traktatmessig forplikter sig til selv å avholde sig fra en slik propaganda, direkte el-

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

ler indirekte, og dernest til innen sitt eget område å utferdige lovbestemmelser som er egnet til å hindre den og som medfører straff for den som driver sådan propaganda. En slik forpliktelse kann bli overtatt på Genuakonferansen, men det vil bli vanskelig å påse at den blir overholdt.

Den sjette betingelse i Cannes-erklæringen er «Forpliktelsen til å avholde sig fra ethvert angrep på nabolandene.»

Man vilde naturlig kunne gjennomføre denne betingelse ved å avslutte overenskomster som medfører den omhandlede forpliktelse. En sådan forpliktelse vilde imidlertid ikke berøve de allierte deres ved Versailles-traktaten hjemlede rett til i tilfelle av at Tyskland ikke oppfyller sin erstatningsplikt å anvende tvangsmidler som Tyskland ikke vil ha rett til å anse som fiendtlige handlinger. Man må forresten minne om at ordningen i almindelighet av de tvistemål som kann opstå mellom statene, er fastsatt i pakten for Folkeforbundet. Hvad angår Europa, som det alene gjelder om i Genua, vil de konflikter som kan opstå mellom nasjoner i denne verdensdel alltid interessere ialfall ett av medlemmene av Folkeforbundet, som i tilfelle må henholde sig til pakten (dens artikler 11, 12 og 13).

Det synes umulig å foreta noen forandring i denne ordning eller foreskrive noe annet enn det som for tiden er gjeldende.

Dog er der intet til hinder for at særlige overenskomster kann sluttes mellom stater eller grupper av stater for å garantere hverandre gjensidig territorial integritet. Eksempler herpå er dannelsen av den lille Entente og de traktater som er inngått eller som nu inngås mellom Frankrike og Belgia, Frankrike og England og England og Belgia.

Efter at konferansen har undersøkt gjennomførelsen av de prinsipper som inneholdes i Cannes-resolusjonen av 6te januar og fattet beslutning om de ovennevnte punkter, skal man gå over til resten av omhandlede program.

Annen post på programutkastet er «Til-

veiebringelse av fred i Europa på et solid grunnlag.»

Denne post synes å referere sig direkte til post 6 i Cannes-resolusjonen. Hvis den også går ut på noe annet, vilde det være nødvendig å presisere og spesifisere dette.

Det samme er tilfellet med post III som er sålydende: «Betingelser nødvendige for å gjenoprette tilliten uten å medføre endring i de gjeldende traktater.» Gjenoprettelse av tilliten vil meget mere være resultatet av en forandring av sinnsstemningen i de land som hittil har arbeidet på å ødelegge den orden som er tilveiebragt i Europa i steden for å søke å befeste den. Det er dog av meget stor betydning å fastslå rekkevidden av denne post, og ikke tape av syne det forbehold som er tatt: «uten å medføre endring i de gjeldende traktater.»

De følgende poster på programmet angår mer spesielt de tekniske anliggender. De angår:

(IV) finansielle spørsmål;

(V) økonomiske og kommersielle spørsmål;

(VI) transportspørsmål.

Disse viktige spørsmål har allerede vært behandlet av internasjonale overenskomster. Finanskonferansen i Bryssel (oktober 1920), som blev avholdt på foranledning av Folkeforbundet, har behandlet et finansprogram, som med nytte kunde gjenoptas i Genua, tekniske sakkyndige vilde fra nu av kunne forberede de forskjellige deler av dette program. Man må ikke glemme at forberedelsene til Brysselkonferansen varte mer enn seks måneder; det synes umulig å kunne opsette et detaljert og gjennomarbeidet program for Genuakonferansen på så kort tid som mellom konferansens sammenkallelse og avholdelse; hvis man vil utføre et nyttig arbeide på et møte, hvor der er så forskjellige og så mange interesser til behandling, trenge der et alvorlig forberedelsesarbeide i et tidsrum av noen varighet.

Blandt de økonomiske spørsmål og transportspørsmålene har en del alt vært behand-

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

let på Porto-Rosa-konferansen, som i oktober sistleden blev avholdt mellem statene i det tidligere østerrik-ungarske rike. Også på dette område er bistand av tekniske sakkyndige og et forberedende arbeide nødvendig. Men hvis dette program i likhet med finansprogrammet skal anvendes i Russland, medfører det også noe annet, nemlig innførelsen av en hel økonomisk nyordning eller snarere gjeninnførelsen av hele den gamle økonomiske ordning som man må utforme og forberede. Man vil først få se om Sovjet er villig til å gå med på kommersielle lettelse, rettslige garantier, beskyttelse av industriell, litterær og kunstnerisk eiendomsrett, konsularstatutt, utlendingers adgang og etablering av bedrift, uten hvilket handelen ikke kann gjenoptas. Det samme

gjelder de finansielle betingelser som er fastsatt i punkt IV.

De forskjellige emner som kann komme inn under de tre siste poster på programmet bør nu avgrenses nøiaktigst mulig således at der blir full enighet mellem de allierte og de andre siviliserte land i Europa, når de blir stillet overfor den tilintetgjørelse som er organisert av Sovjet.

Det er foran bemerket at tiden har vært kort til å forberede et så stort program som bærer bud til så mange folk; det vilde derfor for ethvert tilfelles skyld være nødvendig å foreta en utsettelse av Genuakonferansens sammentreden. Der burde ialfall gå tre måneder forinnen den med nytte kan tre sammen, ellers vilde den risikere å slutte i uorden og forvirring.

Bilag 4.Översettelse.

Internasjonal konferanse til beskyttelse av private interesser i Russland.

Det har nettop i Paris vært avholdt en internasjonal konferanse til beskyttelse av private interesser i Russland, under ledelse av Noulens, hvori har deltatt delegerte fra organisasjoner og komiteer i følgende land: England, Belgia, Danmark, Spania, De forenede Stater, Frankrike, Nederlandene, Italia, Norge, Sverige, Sveits, Tsjekoslovakia.

Denne konferanse har behandlet den situasjon som har opstått ved de beslutninger som blev fattet av det øverste råd i Cannes med hensyn til Russlands deltagelse i Genua-konferansen.

I sitt avsluttende møte den 13de februar har konferansen vedtatt følgende resolusjoner, hvis ordlyd gjengis nedenfor:

I.

Den internasjonale konferanse til beskyttelse av private interesser i Russland bekrefter de resolusjoner, som blev fattet

under den tidligere konferanse i juni 1920, og erklærer at en uttrykkelig anerkjennelse fra en hvilken som helst russisk regjeringsside av forpliktelser, som tidligere russiske regjeringer eller lokale autoriteter har påtatt sig, samt erstatning for skade, forvoldt mot utenlandske statsborgeres eiendom, rettigheter og interesser samt mot russiske selskaper med utenlandsk kapital, er ufravikelige betingelser for, at utenlandsk arbeide og kapital vil kunne delta på virksom måte i Russlands økonomiske gjenopbyggelse.

Konferansen bifaller de resolusjoner, som i overensstemmelse hermed er blitt tatt av Foreningen for Britiske Fordringshavere på Russland, av Chamber of Commerce i London og av Anglo-Russian Club i januar 1922 samt av *Commission générale pour la protection des intérêts français en Russie* den 2den februar d. å.

Konferansen konstaterer at disse prinsipper likeledes i det vesentlige er godkjent

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

ved det øverste råds beslutning i Cannes 6te januar 1922 og at i henhold til de erklæringer som Lloyd Georges har avgitt såvel i Cannes som likeoverfor det britiske parlament, må utkreves en forutgående anerkjennelse av disse prinsipper fra de russiske delegertes side som betingelse for at disse kann tillates å delta i konferansen i Genua.

II.

Konferansen uttrykker ønsket om, at de interesserte regjeringer vedblivende må følge disse prinsipper i alle senere forhandlinger i anledning av den internasjonale konferanse i Genua. Konferansen henleder regjeringenes oppmerksomhet på nødvendigheten av å sørge for at disse prinsipper sanksjoneres ved å skape et system av positive garantier som yder sikkerhet for at erstatning gis for utlendingers tap, og for at disse virksomheter kan settes igang. Konferansen henstiller derfor til regjeringene å avholde sig fra enhver diplomatisk anerkjennelse av Sovjetregjeringen, forinnen det med sikkerhet er fastslått, at disse garantier er gjort effektive.

Konferansen vil endelig peke på, at Sovjetregjeringen straks må respektere alle varrelagre, alt løsøre, og overhodet eiendom av enhver art som tilhører utlendinger, og sørge for at de blir urørt, inntil restitusjon kann finne sted.

III.

Konferansen finner at de garantier der opnås ved kontrakter som enkeltpersoner måtte avslutte med den russiske regjering, på grunn av sådanne kontraktors begrensede innhold og usikre natur ikke er tilstrekkelig til å skape tillit hos utenlandske selskaper eller forretningsfolk. Konferansen finner at der i den avtale, som blir å avslutte med Russland, bør inntas de betingelser hvorefter nasjonalisert eiendom skal restitueres til de legitime eiere, såvel som bestemmelse om hvorledes utenlandske virksomheter og deres funksjonærer — deri innbefat-

tet deres russiske medarbeidere — legalt skal stilles.

IV.

I den utstrekning hvori den skade som utlendinger har lidt i Russland ikke kann gjenoprettes ved restitusjon *in natura*, må der tas skritt til at eiere av verdipapirer, industridrivende, forretningsfolk, i de hele tatt alle utlendinger som har lidt skade, hjelpes til å opnå dekning for sine tilgodehavender og sine fordringer på skadeserstatning. De betingelser hvorpå disse krav skal oppfylles må fastsettes ved en internasjonal ordning.

V.

Den særlige stilling hvori Russland idag befinner sig gjør det likeledes umulig for utlendinger å underkaste sig de nuværende autoriteters avgjørelse i rettssaker, i hvilke deres personlige frihet eller deres eiendom står på spill.

Det vil derfor være nødvendig å overlate til blandede voldgiftsdomstole den oppgave å fatte avgjørelse i sådanne saker, og særlig å dømme i de tvistigheter, som måtte opstå i anledning av arbeidskontrakter eller entrepriser, så lenge som der i Russland ikke eksisterer noen rettslig ordning som svarer til den som i alle andre land sikrer den personlige frihet og den private eiendomsrett.

VI.

I sin almindelighet vil konferansen gjøre de interesserte regjeringer oppmerksom på, at de forslag som konferansen i sitt forrige møte har behandlet forutsetter en del praktiske løsninger av de vanskeligheter som er opstått ved de to intimt forbundne problemer, nemlig erstatning til utlendinger for den skade de har lidt, og gjenoprettelse av sunde og varige økonomiske forhold i Russland. Konferansen tror å burde minne regjeringene om, at der finnes et utkast til oppgjør av disse utenlandske fordringer mot Russland, som er en frukt av dens tidligere arbeide. Den kann derfor heller ikke undlate å understreke den betydning som det

Om Norges deltagelse i Genuakonferansen.

vilde ha, at en delegert fra hver av de private organisasjoner og komiteer som under konferansen i 1920 har behandlet og i prinsippet akseptert dette utkast som basis for eventuelle forhandlinger med Russland, i egenskap av ekspert blir attachert de respektive nasjonale delegasjoner som skal delta i den internasjonale økonomiske konferanse i Genua.

VII.

Konferansen der omfatter de utlendinger som har lidt skade i Russland og som

den representerer, med den samme følelse av sympati som den nærer for det russiske folk, tillater sig — på samme måte som den internasjonale konferanse til hjelp for Russland, der blev avholdt i Bryssel i oktober 1921 — å henstille til alle de regjeringer, til hvilke denne resolusjon er rettet, å bidra til hjelpearbeidet for den hungrende befolkning i Russland gjennom bevilgning av midler eller forskudd til de forskjellige internasjonale hjelpeorganisasjoner som arbeider for å råde bot på hungersnøden i Russland.